

1987 TELPOST CORVERSBOS 1991

LUSTRUMFEEST TELPOST CORVERSBOS 1991

A.van Klaveren

In de herfst van 1990 grapte iemand over het aanstaande -eerste- lustrum van de telpost in 1991. Nu twijfelden we (de telgroep) er niet aan of we deze verjaardag zouden halen. Wel bleef de vraag of we, al of niet in bescheiden mate, 'iets van dit lustrum zouden maken'.

Een terugblik.

In december 1990 manifesteerde VWG De Kempen zich door middel van een tentoonstelling over vogeltrek in het bezoekerscentrum in de Biesbosch. Ondanks de bekoelde trekdrift ontsproten bij het lezen van de aankondiging de ideeën bij enkele vogeltellers. Kontakten waren snel gelegd en leden van onze club namen een kijkje. De tentoonstelling kon zonder problemen worden geleend voor 1991. Aan ruimte in de buurt van de telpost was echter een gebrek. Andere suggesties werden gelanceerd en verzameld. Via de nieuwsbrieven aan vaste tellers en in De Korhaan werd in de loop van de zomer stilaan melding gemaakt van een feestje op de telpost in de herfst van 1991. In augustus werden de eerste plannen gesmeed en de data voor een feest-weekend geprikt. Aan ideeën geen gebrek. We wilden echter in oktober een heel weekend tellen (12 en 13 oktober), dus de tijd ontbrak om alle ideeën uit te werken. Ook over-enthousiasme kan beperkend werken en dus bleef een klein aantal doordachte plannen over. Intussen verstreek de tijd. Door een kleine groep werden met een geweldige inzet in zeer korte tijd de plannen uitgevoerd.

Aktiviteiten voor en tijdens het lustrumfeest.

Rode draad door het lustrumgebeuren was natuurlijk het vogels tellen. Wat de trekvogeltellers nog steeds bezig hield was de vraag, waar de trekvogels vandaan kwamen vóór ze over de telpost vlogen. De PTT is daarom verzocht om ruimte te bieden aan een aantal vogeltellers op de TV-toren, onze N.O.-baak. Hieraan heeft de PTT bij hoge uitzondering haar welwillende medewerking verleend. Op 12 oktober hebben vier tellers alle zichtbare trekvogels vanaf de TV-toren geregistreerd. Over de resultaten hieronder meer.

Tevens heeft de PTT portofoons beschikbaar gesteld, waarmee contact kon worden onderhouden tussen de torenploeg en de grondploeg op de telpost. Deze grondploeg werd op zaterdag nog eens versterkt door tientallen zeer enthousiaste VWG-leden.

Wat de trekvogelteller ook bezig houdt is z'n natje en z'n droogje.

Natuurmonumenten zorgde voor een keet, waarvan veel gebruik werd gemaakt. Niet alleen voor de direktie-voering en stalling van propagandamateriaal. Ook bleek het een fantastische ruimte, van waaruit voor de vele gasten diverse heerlijke hartversterkers werden aangeboden, die zeer in de smaak vielen. Wee de thuisblijvers!

Lof voor de N.O.B.-medewerkers en VWG-leden, die binnen zeer korte tijd zorgden voor drie prachtige presentatieborden, waarop het vogeltrekfenomeen uitvoerig en overzichtelijk is weergegeven en waaraan duidelijk met plezier is gewerkt. Deze borden kunnen zonder problemen nog vele jaren dienst doen. Het bezoekerscentrum Corversbos stelde ruimte beschikbaar voor een poster met foto's waarop het lustrumfeest werd aangekondigd. Tevens werd ruimte geboden voor een grote stapel folders met informatie en een route-beschrijving naar de telpost.

De subgroep Propaganda van de VWG stelde een kist met vogelboeken en VWG-informatie beschikbaar en de redactie van De Korhaan zorgde ervoor dat ons lijfblad met de feest-aankondiging op tijd bij de leden was. Deze jubelkreet werdtot over de grenzen van ons werkgebied gehoord, want in het lustrumweekend werden trekvogelaars uit de duinstreek en het Rijnmondgebied, uit de Betuwe en de Achterhoek en uit het Brabantse land gemeld.

Medewerking op regionale schaal werd verleend door de Gooi- en Eemlander, die op verzoek een berichtje plaatste in de (kabel)krant. Later werd zelfs een artikel aan het feest gewijd

Het vlekkeloos verlopen van de tellingen en het lustrumfeest heeft aanstekelijk gewerkt op het enthousiasme van de feestgangers. De spontaniteit waarmee de mensen meedeelden in de feestvreugde, van koek en zopie tot video- en fotosessies en zelfs een complete rekenkamer met weergavescherm, was, voor mij althans, op sommige momenten ontroerend. Ik ken nog dat 'wij-gevoel' van zo'n twaalf jaar geleden op Texel. Dat was even terug.

De kroon op het werk van de mensen die zich de afgelopen vijf jaar gedisciplineerd maar met veel plezier en belangeloos hebben ingezet voor het verzamelen van -wetenschappelijk- zeer waardevol materiaal, was het aanbieden van een kwaliteit-certificaat door de voorzitter van de VWG. Hiermee werd voor mij niet alleen nogmaals bevestigd dat het met leden van deze VWG op zorgvuldige wijze verzamelen van gegevens mogelijk is. Ook is met dit certificaat duidelijk gemaakt dat door een positieve inzet voor een club als de VWG Het Gooi e.o., zonder dat eigenbelang en andere kwade geesten een rol spelen, een frisse en inspirerende sfeer gecreëerd kan worden. De mensen die zich inzetten verdienen zo'n prettige sfeer! Zoals tijdens het lustrumfeest van de telpost Corversbos. Allemaal ontzettend bedankt!

Resultaten van de tellingen op 12 en 13 oktober 1991.

Zowel op 12 als op 13 oktober werden trekvogels geteld. Op beide dagen werd, overeenkomstig de richtlijnen van de Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen (LWVT, Lensink 19), een half uur voor zonsopgang met tellen begonnen. In het

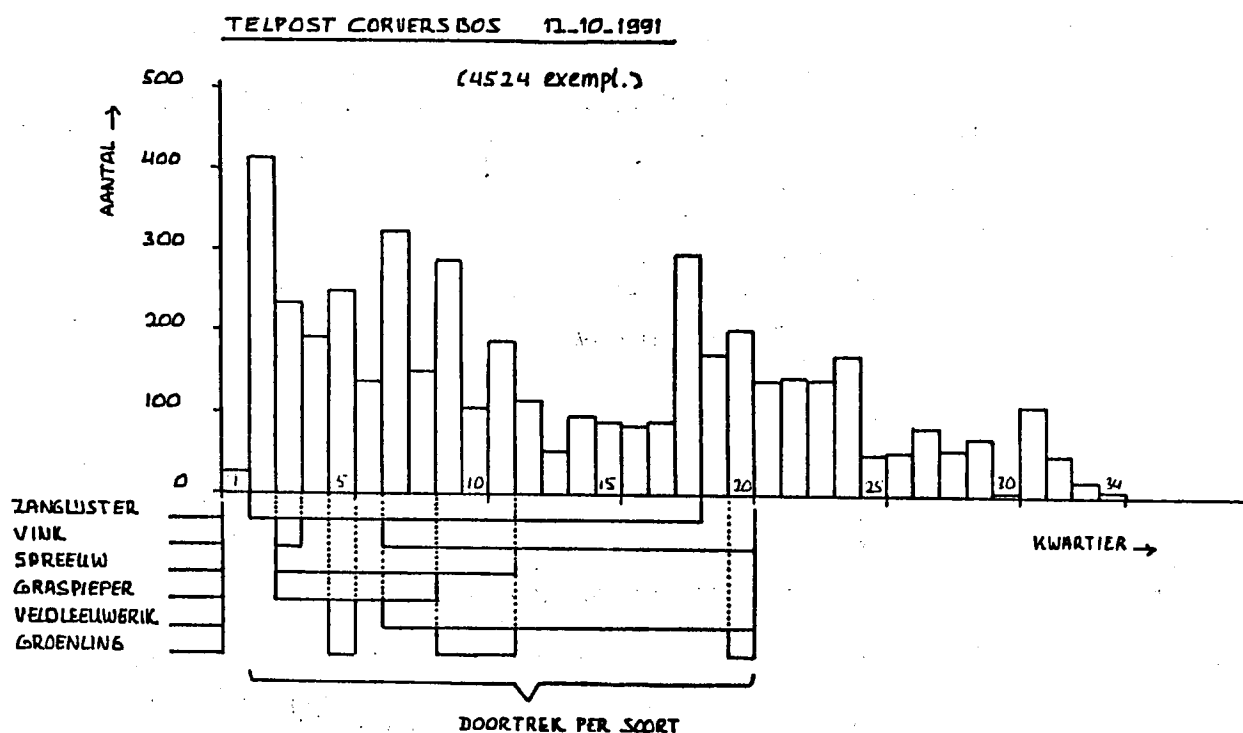
kader van het lustrumfeest werden de tellingen tot 15.00 uur voortgezet. Ondanks dat op beide dagen na 12.00 uur de aantallen trekvogels sterk afnamen bleef de stemming er in!

Het weer was op 12 oktober redelijk gunstig. Na een heldere nacht begon de ochtend half bewolkt. In de loop van de ochtend nam de bewolking toe tot 100%. Er was echter nauwelijks wind tot zwak uit Z.O. Hierdoor kon na zonsopgang het zicht verminderen tot 3 à 4 km door opkomend heïg weer. De heldere nacht, het rustige droge weer met een zwakke Z.O.-wind en zonder twijfel de feestaankondiging hebben tot grote aantallen vogels geleid.

Op 13 oktober was het weer aanzienlijk slechter. Het regende vanaf het begin van de telling tot ca. 12.00 uur. Daarna was het buiig, maar bleef het 100% bewolkt. De wind was west en zwak. De aantallen bleven beneden normaal.

Op 12 oktober werden 4.524 vogels geteld. Zoals verwacht waren de lijstaanvoerders Veldleeuwerik, Spreeuw en Vink. Doordat het niet helder was bleef de trek van Aalscholver en Grauwe Gans op een laag niveau. Sterke trek was er van Graspieper, Witte Kwikstaart, Zanglijster, Sijs en Rietgors. Het aantal Groenlingen was opvallend. Er werden op deze dag meer Groenlingen gezien dan in 1987 en 1988 bij elkaar. (Van Klaveren 1988 en 1989). Opvallende soorten waren op 12 oktober: Blauwe Kiekendief, Boomleeuwerik, Boompieper, Gele Kwikstaart, Vuurgoudhaantje en Ortolaan. In totaal zijn 44 soorten geregistreerd, een hoog maar wel normaal aantal soorten voor deze datum.

Figuur I

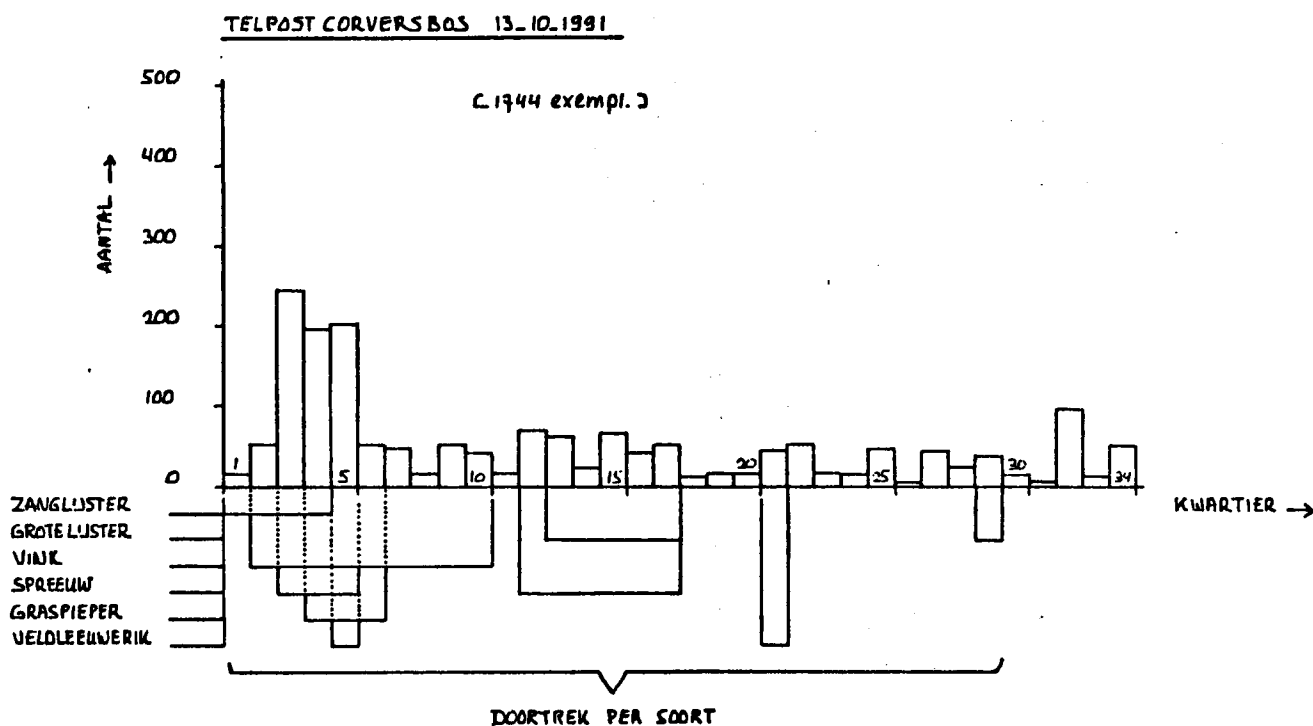

In figuur I wordt het verloop van de aantallen op 12 oktober weergegeven. Duidelijk is dat het zwaartepunt van de trek tussen kwartier 2 en 10 lag. Maar liefst 60% van de vogels trok zo vroeg in de ochtend. Op kwartier 20 (11.31 uur) waren na vijf uur tellen 3.489 trekvogels de telpost gepasseerd. Dat is 77% van het dagtotaal. In de eerste 10 kwartieren trokken voornamelijk Zanglijsters, Vinken, Spreeuwen, Graspiepers, Veldleeuweriken en Groenlingen. Na kwartier 10 lag de nadruk op Groenling, Veldleeuwerik en Vink. Een groot deel van de vogels trok langer door dan uit voorgaande jaren (1987 en 1988) bekend is. De Vinken vlogen tot kwartier 20, de Veldleeuweriken startten

eerder en vlogen langer door. De Groenlingen vertoonden een verloop van twee pieken tussen kwartier 5 en 11 en één in kwartier 20, ipv een vroege-ochtendpiek van kwartier 2 en 5. De Graspiepers vertrokken iets vroeger en de Spreeuwen vlogen volgens het boekje.

Het eerder vertrekken van bepaalde soorten en het langer doorvliegen 'dan normaal' wijst op een zekere haast. Dit werd mogelijk veroorzaakt door de komst van een actieve depressie uit het westen, die zich op 13 oktober manifesteerde. Het lijkt er op dat de vogels vóór het nare weer uit zijn weggetrokken.

Figuur II

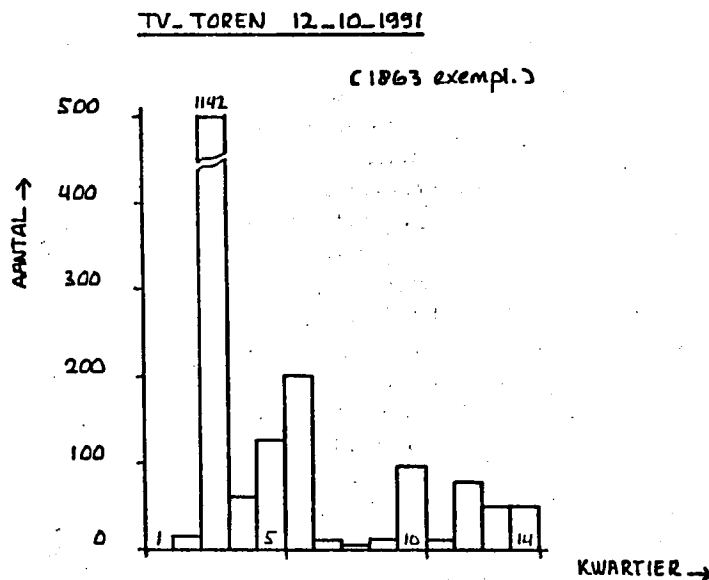
In figuur 2 wordt het verloop van de aantallen op 13 oktober weergegeven. De regen was er de oorzaak van dat veel minder vogels op weg gingen dan op 12 oktober. Vooral als vogels 'snachts veel buien te verduren krijgen en ook overdag geen zon zien, blijft de trek ver achter bij normaal. Op 13 oktober was er vooral trek van Spreeuw, Vink, Veldleeuwerik, Groenling, Kievit en Grote Lijster. In totaal zijn maar liefst 32 Grote Lijsters doorgetrokken; in 1988 was het seizoen totaal 35 exemplaren. De trek van alle op 12 oktober sterk vliegende vogels was op 13 oktober beduidend minder. Van de belangrijke trekkers Spreeuw, Vink, Veldleeuwerik, Graspieper en Groenling trokken op 12 oktober 3.558 ex. en op 13 oktober slechts 1.331 ex. (37% van 12.10) over. De vliegtijden van de talrijkste trekvogels startten op 13 oktober niet vroeger dan 'normaal'. De meeste soorten trokken in de eerste 10 kwartier. De Vinken en Spreeuwen trokken langer door, de Spreeuwen zelfs langer dan op 12 oktober. De Vinken hielden het na kwartier 10 voor gezien. Alleen de Grote Lijster vloog, in vergelijking met 1988, nog vrij lang door. Het slechte weer heeft duidelijk invloed gehad op het verloop van de trek. Op 13 oktober zijn 1.744 trekvogels waargenomen, verdeeld over 39 soorten. De opvallendste soorten waren: Wintertaling, Grote Mantelmeeuw en Putter.

Vergelijking met de TV-toren-telling.

Op 12 oktober is van 06.30 tot 10.00 uur (14 kwartieren) door vier tellers de vogeltrek gevolgd vanaf de TV-toren van de PTT te Hilversum. Het zicht was de eerste kwartieren redelijk, tot 5 km. Met het opkomen van de zon werd het zicht snel minder door lage nevel, tot minder dan 3 km. Dit verhinderde de tellers groepen trekvogels van verre op te pikken en zo lang mogelijk te volgen. Met moeite konden met name Veldleeuweriken gevolgd worden tot de akkers van het Corversbos. Overigens was het soms moeilijk trekvogels te ontdekken, doordat ze laag boven de boomkruinen vlogen en zodoende nauwelijks zichtbaar waren. Hoger vliegende vogels werden sneller ontdekt en waren goed te volgen. Om 10.00 uur was het zicht slecht en de hoge zichtbare trek afgenomen. De waarnemingen werden vanaf 111 meter hoogte verricht. De hoogte waarop enkele soorten vlogen was als volgt: Aalscholver + 100 m., Grauwe Gans - 100 m., Kievit - 100 m., Houtduif 15-50 m., Vink 15-100 m., Spreeuw 15-80 m., Kokmeeuw 25 m. en Veldleeuwerik 80-100 m. In totaal zijn vanaf de toren 1.673 vogels waargenomen (figuur 3).

De Spreeuw was de meest algemene trekvogel (80%); voorts werden voornamelijk Vink, Veldleeuwerik en Kokmeeuw gezien. Er werden slechts 18 soorten waarge-

Figuur III

nomen. De enige bijzonderheden waren een Blauwe Kiekendief en een Torenavk voor de ramen van de toren. Doel van de tellingen vanaf de TV-toren was het traceren van de trekroute van trekvogels die over de telpost Corversbos vliegen. Een groot voordeel van een torentelling is, dat je (bij goed zicht) van zeer ver de vogels kunt zien aankomen en ze heel lang kunt volgen. Vanuit de TV-toren werd waargenomen dat Veldleeuweriken, Spreeuwen en Vinken binnen één minuut de telpost hadden bereikt.

Mede door middel van een portofoonverbinding met de telpost hebben we van 1.673 trekvogels (kwartier 1-10) 150 ex. (9%) kunnen volgen. Van Aalscholvers en Grauwe Ganzen werden de meeste vogels op beide posten gezien. Grappig was een (zeer begrijpelijke) determinatiefout op de telpost (9 Aalscholvers i.p.v. 9 Grauwe Ganzen), die door vergelijking van de gegevens werd ontdekt. Vreemd was het missen van 10 Kieviten op de telpost die er, vanuit de TV-toren gezien, recht overheen zijn gevlogen. (Je houdt je hart vast als je bedenkt wat we op de telpost nog meer missen!).

De volgende soorten (in procenten van het totaal van de torentelling) werden op beide telpunten gezien: Veldleeuwerik 34%, Kokmeeuw 9%, Spreeuw 3%, Vink 42%, Houtduif 100%, Aalscholver 73% en Grauwe Gans 100%. De grotere vogels en hoger vliegende vogels kunnen dus het beste worden gevolgd.

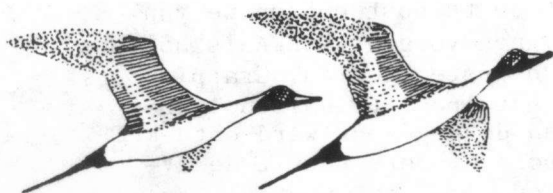
Ringvangsten.

Door het gunstige weer was het op 12 oktober mogelijk netten op te zetten in de omgeving van de telpost. Met in totaal 71 meter mistnet werd getracht vogels te vangen. Bezoekers konden hierdoor tijdens dit lustrumfeest kennis maken met deze wijze van trekvogelonderzoek. Door de vogels te vangen en te ringen kan de herkomst, het overwinteringsgebied en de trekroute worden achterhaald. De grote aantallen vogels die zich in verband met het lustrumfeest op de akkers, in de mais en in de singels bevonden, joegen de spanning bij de ringers op. En terecht, want er werden 27 vogels gevangen en geringd: 10 Vinken, 1 Zanglijster, 7 Groenlingen, 3 Rietgorzen, 5 Pimpelmezen en 1 Koolmees. Een Koolmees, die op 21 september op de telpost was geringd, werd op 12 oktober terug gevangen.

Op 13 oktober werden er vanwege de regen geen netten opgezet.

SOORTENLIJST EERSTE LUSTRUM TELPOST CORVERSBOS 1991

	<u>12/10</u>	<u>13/10</u>		<u>12/10</u>	<u>13/10</u>
Aalscholver	33	2	Heggemus	3	8
Blauwe Reiger	2	-	Roodborst	-	1
Grauwe Gans	102	5	Merel	5	4
Wintertaling	-	1	Kramsvogel	5	1
Wilde Eend	23	-	Zanglijster	108	29
Pijlstaart	11	6	Koperwiek	95	15
Blauwe Kiekendief	1	1	Grote Lijster	6	32
Sperwer	4	6	Tjiftjaf	1	1
Buizerd	-	4	Goudhaantje	5	1
Torenavalk	2	1	Vuurgoudhaantje	1	-
Kievit	48	82	Stार्टmees	7	3
Watersnip	10	-	Pimpelmees	5	4
Kokmeeuw	43	86	Koolmees	1	2
Zilvermeeuw	1	5	Vlaamse Gaai	3	12
Grote Mantelmeeuw	-	1	Roek	1	1
Holenduif	5	-	Spreeuw	1342	359
Houtduif	120	-	Ringmus	31	10
Gr.Bontspecht	2	3	Vink	937	612
Boomleeuwerik	1	-	Keep	63	30
Veldleeuwerik	848	198	Groenling	318	139
Boerenwaluw	1	-	Putter	-	2
Boompieper	2	-	Sijs	74	20
Graspieper	113	23	Kneu	17	6
Gele Kwikstaart	1	-	Ortolaan	2	-
Witte Kwikstaart	53	11	Rietgors	71	17
			Totaal ex.	4527	1744
			Totaal soorten	45	39

Pijlstaarten in september

Literatuur.

1. Klaveren, A.J.van 1988. Verslag van een proeftelling van vogeltrek over de telpost 'Corversbos' in de herfst van 1987. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave nr.56.
2. Klaveren, A.J.van 1989. Verslag van de tellingen van vogeltrek over de telpost 'Corversbos' in de herfst van 1988. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave nr.65.
3. Lensink, R.1985. Handleiding Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen.

(Nummer 3 is nog bij schrijver deze verkrijgbaar).